

Izhaja razen ponedeljka in dneva po
prazniku vsak dan.
Uredništvo in upravništvo: KRŠKO.
Naslov za dopise: »Naprej«, Krško.

Čekovni račun: št. 13.807.
[začasno še tudi 13.321]

NAPREJ

Stane mesečno 25 Din,
za inozemstvo 35 Din.

Oglasi: prostor 1×87 mm 1 Din
Malloglasi: beseda 50 p, najmanj 5 Din
Dopise frankirajte in podpisujte,
sicer se ne priobčijo. Rokopisi se
ne vračajo.

Reklamacije za list so pošt. proste.

Glasilo Socialistične stranke Jugoslavije.

Načelo javnosti.

Socialistični jezuitizem lahko zovemo način pisave [Kristanovega] »edinega« socialističnega tednika »Socialista« v številki 27, ko objavlja eno naših okrožnic z dne 29. V. t. l. Z neizrečno inkvizitorsko triumfalnim veseljem poudarja zopet neki »teoretik«, da priobčujemo ta članek zato, da bo načelo javnosti zavarovano, kakor da bi ga mi tozadevno že popolnoma polomili. Torej vendar smo to gospodo pripravili do tega, da priznava načelo javnosti kot silo in edino zdravilo v razrednem boju, seveda ne napram meščanskemu gnilemu sistemu, ampak le zoper socialiste, ki njihovem oportunističnem niso všeč. Priznavajo ga le takrat ko menijo, da bodo koga z njegovim lastnim orožjem — ubili. Pa nas v tem slučaju ne boste, če še tako jezuitsko zavijete oči, češ da »Napreju« gospodarsko škodovati nečete. To seveda izjavljate le v tisku, da bi izgledali v očeh vaših zapeljancev kot dobrotniki, vaša dejanja in želje so popolnoma nasprotno smeri. Ali more novi list prejšnjemu več škodovati, kakor če mu naslove naročnikov ukrade? Pa ne boste dosegli svojega pobožno zaželjenega uspeha, ne s tatvinami naslovov naših naročnikov, ne z lažmi in tatvinami časti potom pavšalnega načina pisave in govora.

Pa nekaj k »Socialistovemu« komentarju o »Bernotovem« gospodarstvu, da vidimo, kako znajo »teoretiki« okoli »Socialista« zavijati.

Sodr. Bernotu, kot osebi očitajo nerealno in nesolidno gospodarstvo, če se pri nas hranilne vloge »Sloge« uporabljajo za gospodarstvo »Napreja« in za krije dolgov, ki jih je današnja skupina okrog »Socialista« tudi še pomagala kopiciti, ki so pa nam ostali. Saj zato po juristovski morali nimamo pravice ne do imena SSJ, ne do našega bivšega računa pri čekovnem uradu in smo po tej čudni logiki postali mi nova stranka [po njihovem »sekti«], ki bi morala mirno trpeti, da je »nova« stranka, toda s starim dolgom obremenjena, kakor novorojeno dete s prvotnim grehom svojih prastarišev. Jasno se vidi, da »Socialistovi« kompanjoni niso se še prvega abc socializma naučili, če dajejo vse le na osebo in v tem slučaju in soodr. Bernota.

Takoj v začetku okrožnice je jasno poudarjeno, da je treba takih in takih ukrepov, če hočemo izvršiti sklep kongresa [torej ne s. Bernota]. To dejstvo seveda za resnico ljubečega »Socialista« ne velja, ker tamkajšnja gospoda se še ni navadila spoštovati in uvaževati voljo članstva ter sklepe kongresov. Ako je naš kongres v Trbovljah kaj sklenil, je dolžnost tajnika s. Bernota, da se sporazumno s člani pokrajinskega odbora potrdi sklepe izvajati, ker naše tajništvo ima le navodila, izvirajoča iz takih forumov, pa ne mogoče iz kake posamezne pekarne.

Resnicoljubni »Socialist« cedi krokodilske solze, češ: glejte, »Naprej« napada še vedno Korena, ko ta zanj plačuje. Kdo pa je kriv temu, da je Koren sklenil pogodbe s tiskarno na lastno pest brez vednosti »Napreja« za »Naprej«? Res socialistični »Socialist« bi tudi to moral javno ugotoviti, ako ima

mo čast, njega že tudi šteti med pristaše načela javnosti. Najbrž pa je tem gospodom proletarska socialistična morala le španska vas.

Znajo pa izvršno zavijati s trditvijo, da se je »Naprej« selil iz kraja v kraj in da se je s. Bernot kregal s tiskarnami. Vse tiskarne, kolikor jih pač obstoji, z Ljudsko tiskarno [socialistično] vred, so kapitalistične, zato za nobenega socialista ne bo nič presenetljivega, če se socialist s kapitalistično tiskarno skrega. Po kapitalistični morali je to seveda greh in po »Socialistu« ravnotako.

Pa še nekaj o kriju dolgov s hranilnimi vlogami. Naj pripomnimo, da so v bilančnem znesku 177.761'84 Din dolgovi, ki so se napravili v prejšnji dobi s sodelovanjem onih kavalirjev socialistov, ki so danes združeni okrog »Socialista.« Čudno se mi zdi, da »Socialist« ne mara javno ugotoviti, koliko dolga smo napravili od 12. avgusta 1923. naprej in koliko smo ga podedovali. Klub temu je pa baje dr. Topalovič na plenarni seji Socialistične internacionale na Dunaju izjavil, da se moremo še vedno vrniti v njihovo stranko. Čudim se kot delavec logiki juristov, ki pravijo, da so vsi dolgovi stranke naši, kljub temu, da smo [po njihovem] ustanovili novo stranko in nimamo pravice ne do imena SSJ ne do našega bivšega čekovnega računa. Ali ni to zavijanje in podla sleparija? To naj naši delavci sami razmotrivajo. Če imamo na eni strani stare obveznosti in isti list »Naprej«, ki je že preje izhajal, nismo logično postali nova stranka mi, čeprav bi o tem še toliko advokatov na raznih kongresih in sejah Internacionale sklepalo.

Upajmo, da bo pravica končno vendar zmagala, čeprav bi se ves svet zoper njo postavil. Osvoboditev proletariata iz kapitalističnega jarma je težko delo. Še težje pa je delavstvu otresti se raznih neodkritosrčnih delavskih pijavk, ker delavec le počasi presoja. Pa »počasi gre sodba a pride vendar.« Zato pa sodrugi, delavci, trpi, naspnite vse svoje moči za vašo stranko za vaš list »Naprej«, ki je edini zagovornik vaš in edina vaša prava zaščita tudi pred kapitalističnimi volkovi v osehah raznih demagogov. Naj se razni vaši »prijatelji« uračunajo, če nam menijo že dneve šteti. Naše življenje je le boj, kismo ga navajeni, ne bojimo se ga srahopetno; mi vzamemo še boj za naš list in stranko nase, ker vemo, da gre v tem boju za nas same in ne za kakšne koristolovce. Zato, sodrugi za našo stranko in naš »Naprej«:

Naprej, da kristanovstva moč izgine kar čez noč!
Delavec.

Razno.

France Kremen je eden tistih revolucionarjev, ki jim neopaženo življenje poteka v trdem boju za vsakdanji kruh in v tihem, žilavem, podrobem delu za razširjenje delavskega gibanja. Sredi tega dela ga zaloti svetovna vojna, tudi ameriški kapitalizem se pripravlja nanjo. Kremen je razumna glava, on ve, da hoče ta kapitalizem vojno samo zato, da si nabaše nikoli site malbe s krvjo milijonov, on ga sovraži, toda v Evropi je baš takšen [nemški] ka-

pitalizem zanetil ogromni požar, in kakor listi vsak dan poročajo, počenja grozovitosti, ki ogrožajo človeški razvoj. Antanta brani samo kulturo in demokracijo, ko se bori zoper Hune [Nemce] in nujno je potrebno, da ji v tem svetem boju priskoči Amerika na pomoč. To je težak razdor v dušah, delavsko gibanje samo se je razcepilo v dve struji, ki je ena med njima za vojno, druga proti — obe seveda hočeta koristiti le kulturi in proletariatu. Kremen sam bi se ne odločil morda nikamor, rajši pa za pacifiste nego za vojne prijatelje, toda dogodki ne dopuščajo srednjakarske poti, v tem času se moraš odločiti na eno ali drugo stran. Zaradi pacifizma pretrpi Kremen vse mogoče muke: odpust od dela, zapor, sovraštvo, družino mu uniči katastrofa, potika se kakor izgubljen po svetu in besno sovraži kapitalistični sistem, postane boljše- vik — to je pa tudi tisto, kar ga končno požene tja kamor ni hotel priti: razširi se vest, da so Nemci navalili tudi na komaj ustanovljeno boljše- viki republiko in da teptajo proletariatu komaj pridobljeno svobodo. To v zvezi z vestmi o nemških grozovitostih, ga napoti k temu, da se javi za vojno službo. Ne kot vojak s puško, temveč kot popravljaj vojnih avtomobilov in koles. S tem se je rešil pomeni strani najhujšega: da bi moral prelivati kri; po drugi strani pa bo le pomagal uničiti najtrdnjšo trdajavo svetovnega kapitalizma Nemčijo in utrditi nastajajočo proletarsko svobodo. Tako si misli Kremen, še zave se ne prav in že je pred fronto. Tu se nadaljuje roman, ki smo ga začeli danes zopet priobčevati.

Eden, ki se je učil pri jezuitih. To je znani radikalni duhovnik dr. Lenard, ki včasih v »Narod« piše. V sobotni številki je napisal zopet članek, v tem članku ima sledeči stavek: »Če se torej mnogo govori in piše o korupciji, je znak, da imamo mnogo demokracije in demokracija sama je pomoč zoper korupcijo.« Pa še debelo podčrtal je ta božji učitelj ljudstva te besede, da ne bi pozabilo hvaliti Boga in Pašiča, ki sta nam dala toliko korupcije zato da se razvije toliko demokracije. Sicer je pa Lenardova trditev tako jezuitsko zavita, da ji nekaj resničnosti ne moreš odreči. Deistvo je, da so si demokratje in korupcija v zelo tesni zvezi, čim več demokratov temveč korupcija, čim več korupcije, tem več demokratov. Samo še radikalce bi morali zraven imenovati.

Neodvisna delavska stranka je s sklepom ministerskega sveta razpuščena in po njenih lokalnih se bodo izvršile hišne preiskave. Baje bodo mogle obstajati le tiste njene organizacije, pri katerih bo preiskava dognala, da so legalno delovale. V Beogradu je policija preiskala komunistični delavski dom, zaplenila spise in 110.000 Din, ki so bili nabrani za tisk. Notranji minister je policiji še posebe naročil, naj gleda zavoljo denarja, če ne bo vmes takega, ki bi bil poslan iz Rusije. Jasno, da bo sedaj ves komunistični denar proglašen za ruskega Režim ga pač potrebuje za volitve.

Svetozar Pribljevič je izdal odredbo za vse šole SHS, ki omejuje učencem oz. dijakom osnov-

UPTON SINCLAIR.

105. nadalj.

France Kremen.

(Po avtoriziranem prevodu Ivana Moleka.)

France je izstopil v neki vasi, kjer je bila nastanjena njegova motorska enota v dolgi šupi iz nagračenega železa, ki je bila postavljena čez noč. Kakih dvajset mož je delalo pri kolesih in France je moral brez vsakih formalnostih sleči sukno in prijeti za delo. Popravkov je bilo dovolj. Zdaj pa zdaj je prišel kar cel tovorni voz motornih kolesijev, polomljenih in poškodovanih na tako čuden način, kakor ni France nikdar videl v Kummejevi delavnici v Leesvillu. Kavčukasti obodi razcefrani radi šrapnela, ogrodje zvito zaradi razstrebe in vseh kosov se je držala strjena kri.

Bil je kraj — kakor jih je bilo mnogo — kjer so ameriške čete mašile počeno francosko fronto. V bližini je bil rezervni bataljon in zunaj vasi je skupina moških postavljala šotore za bolnišnico. Kakih trideset milj proč je bila fronta in France je slišal nizko, čemerno bobnenje manjših topov, ki ga je zdaj pa zdaj presekala grom večjih kanonov. Milijon dolarjev so razstrelili v nič sleherno uro v

tem strašnem peklju; gigantični mesni mlin, ki je mlel človeška trupla, je delal noč in dan že štiri leta. Človek je bil lahko napet pacifist, ko je slišal to grmenje, ali pa je bil fanatičen militarist, ni pa mogel biti indiferenten napram vojni — pacifist in obenem militarist ni mogel biti.

Kljub temu je imel Kremen dvoje mišljenj! Hotel je pognati nazaj Hune (Nemce), ki so naredili vso to ogabno godljo, in obenem je hotel ugnati dobičkarje, ki delajo doma. Slučajno je Kremen dospel na bojišče v kritičnem trenutku, ko še ni bilo velikih ameriških topov v Franciji in ko je manjkalo obljubljenih strojnic in letal. Domači časopisi so bili razburjeni radi tega in nič manj ogorčenja ni bilo v armadi. Korupcija in politika! — so tožili vojaki in France je takoj prišel na pravo misel. Pravil je vojakom, kako se utrjujejo profitarji doma in kako mislijo izkoriščati vojake, kadar se vrnejo v Ameriko brez dela. Zadel je pravo struno. Fantje so ga poslušali in France je bil vesel, ko je videl njihove jezne poglede in slišal grožnje, da se bodo oni že pobrigali za svoje pravice, če se kdaj vrnejo v domovino. Mali strojnik jih je hitro podučil, kako se je treba pobrigati.

Kremenova propaganda med vojaki je pa trajala le včasih, navadno takrat, kadar je veter nosil pokanje topov v nasprotno stran. Drugače so bile njegove misli na fronti. Tisoče fantov je mislilo le na boj in s stisnjenimi pestmi ter z napetimi ustnicami so čakali trenutka, ko se zaženo v hunsko zver. France je videl sivo pobarvane ambulancne vozove, ki so se ustavili in možje so odnašali na nosilnici ranjence z obvezanimi glavami, njih trupla pokrita z rjuhami in obrazi pošastne voščene barve. Videl je francoske vojake, prišedše iz strelskih jarkov, ko so se opotekali nizko sključeni pod težo opreme. Bil je deževen dan, ko jih je prvič videl, in prah, ki so ga mleli vozovi, se je spremenil v blato do členkov. Francozi so bili od nog do glave ometani z blatom in izpod njihovih železnih klobukov si videl le blatno brado, konico nosa in globoko udrti oči. Imeli so odmor nedaleč od Francetove delavnice — in na mestu so popadali na tla in zaspali v blatu in umazanih lužah. Niti žival ne bi hotela tako spat! Človek je razumel, kaj so siromaki pretrpeli, ne da bi mu bilo treba znati francosko! Bog ali se takšne reči gode na fronti?

(Dalje prih.)

nih in srednjih šol udeležbo pri nekaterih organizacijah. Učencem in dijakom ni dovoljeno vstopati niti v Srnao niti v Hanao niti v Orjuno, pa tudi v telovadno društvo Hrvatski Sokol in Orle ne. Toda — in tukaj je tisti pribiževičevski manever, ki mlade fante zopet zapeljuje Orjuni v naročje: vsem tem učencem in dijakom je dovoljen vstop v društva, ki so včlanjena v „Jugoslovansko sokolskem savezu“. Kratkotrajno: novo demokratično dejanje generala jugoslovanske demokracije Pribiževića.

Nedeljski listi poročajo o novem grozodejstvu med Orjuno in komunisti. V noči od sobote na nedeljo po polnoči je baje neka pred pošto nameščena skupina komunističnih mladincev streljala na skupino nacionalistov. Pri tem pa je bil dvajsetletni „komunist“ Zdravec ubit in sicer po komunistu, tako vsaj „Jutro“ poroča. Pa o tem se bo treba še prepričati, saj je znano, da je bil tudi delavec Fakin v Trhoviščah po „komunistih“ in po „Jutrovem“ ustreljen. Pozneje je bil od skupine nacionalistov skadematik Grubišič v Tivoliju težko ranjen. Natančneje bomo še poročali.

Slovensko učiteljstvo, organizirano v UJU, je imelo 7. in 8. tm. pokrajinsko skupščino v Krškem. Podrobneje bomo poročali, če nam bo kdo izmed navzočih sodrugov učiteljev podrobno poslal. Danes nas zanima nekaj drugega; iz „Slovenskega naroda“ smo namreč zvedeli, da je prometno ministrstvo učiteljstvu za ta kongres odklonilo vozne olajšave z eno izmed tistih bedastih motivacij, ki jih imajo demokrati in radikalski veljaki vedno na jeziku, kadar jim ne kaže davke plačujočim državljanom pomagati, čeprav bi bili pomoči upravičeni. Če Sokoli ali orjunaši priredijo kakšno paradno ali strelno vajo, jim ugodnosti ne bo nobeno ministrstvo odklonilo. Interesantno je, da se „Narod“ s to odklonitvijo hvali, češ: vidite, klerikalci, da znamo mi naprednjaki tudi naprednemu učiteljstvu odklanjati vozne olajšave, ali je mogoče potem pisati, da smo koruptni? — Mi socialisti bi takšno trditve o korupciji na vsak način podčrtali, v tem slučaju je tako jasna. Učiteljstvo je po večini tisto, ki vzgaja današnjemu režimu nove sužnje. Vendar pa je med tem učiteljstvom že lepo število takih mož, ki imajo pamet na pravem koncu, Nikjer bi se ne mogli ti pravi učitelji naroda med svojimi stanovskimi tovariši bolj praktično udeleževati nego na kongresu svoje organizacije, ker organizacija je tisto, kar daje kakemu stanu lahko smernice za vsako delo. Čim manj učiteljev pride tedaj skupaj na učiteljske kongrese, čim bolj se onemogoči prisostvovanje tistim z zdravo pametjo, tem dalje časa bo učiteljstvo zavesten in nezavesten podpiratelj današnjega režima. Tako izgleda stvar z odklonitvijo teh potnih olajšav — drugače si pameten človek ne more več razlagati, zakaj je demokratični minister v tem slučaju vedoma prezrl napredno učiteljstvo, ki bi ga gotovo ne, če bi šlo za kako skupno kroskarijo ali kaj podobnega. Potem pa recite, če ni to že huje nego sama korupcija!

Trgovinska pogodba z Italijo je zaključena. Konferenca Male antante se je začela, konferenca Male antante se je končala. O zblizanju z Rusijo sploh niso razpravljali, med seboj in z madžarsko so dosegli prijateljske odnose. To se bo pokazalo takrat, ki si bodo začeli drug drugemu rožljati z orožjem. Fej, da se človeštvu še vedno ne gnusi tako vodstvo njegovih skupnih zadev!

V Messini je izbruhnil velikanski požar, ki je uničil karmeliško cerkev, gimnazijsko poslopje kakor tudi okoli 250 lesenih hiš in barak — spominov na zadnjo veliko potresno katastrofo. Kakih 1500 oseb je brez strehe, pri gašenju požara se je ponesrečilo 36 ognjegašev.

Londonska konferenca se odprla v sredo 16. tm. ob 11. dop. Je samo ena izmed pre mnogih internacionalnih konferenc, ki smo jih v zadnjih letih doživeli, in vendar je nekaj več: na tej internacionalni konferenci bo prvič imelo odločilno beseda delavstvo in to baš po zatopnikih tistih dveh držav, ki sta doslej pošiljali najbolj zagrizene imperialiste in kapitaliste odločevati o usodi sveta. Toda kako se svet spreminja!

Z brazilske revolucije ne bo čisto tako kakor so prvotno poročali brazilske vladni viri, da je namreč že potlačena. Te vesti je vlada razširjala zato, da odbije padec brazilske valute. V resnici pa vstaja napredujejo. Ta revolucija nima socialnega značaja, ampak hoče le ena klika postaviti može na mesto klika, ki vlada sedaj.

Delavske vlade v Avstraliji in priseljevanje. Pred letom je bila samo v avstralski zvezni državi Queensland delavska vlada, v tem času pa so prišli z volitvami še v treh drugih državah delavci na krmilo, v Tasmaniji, Južni Avstraliji in Zapadni Avstraliji. V zadnjih dveh državah so zmagali delavci šele pred par tedni. Za bodoče volitve pričakujejo, da dobe delavci večino v zvezni vladi kakor tudi v državi Novi Južni Valeziji. Avstralske delavske stranke so se doslej bavile samo z uvedbo socialnopolitičnih olajšav za industrijsko delavstvo. V tem oziru so tudi mnogo dosegle, marsikaj bi lahko evropski socialnopolitični zakonodajci služilo za vzor. Mnogo so jim pa otežkočevale položaj industrijske uvozne carine, ki so življenje zelo dražile. Zlasti je bila pa njihova izseljeniška politika konservativna, ki ni odklanjala samo rumenega plemega, temveč tudi belega. Enako je bilo njih razmerje kot zastopnic industrijskega delavstva, do kmetskega proletariata in do agrarnih proble-

mov. Za kašno agrarno reformo v prid neimovitejšim kmetom, ki radi veleposestništva zelo težko dobe plodne zemlje, se niso brigale. To svojo dosedanje taktiko so pa avstralske delavske stranke spremenile. Predvsem bodo izvedle obdavčenje imetja, oz. oddajo imetja, zvišale bodo direktne davke, tudi glede izseljevanja in agrarne reforme bodo nastopile z novimi ukrepi. Priseljevanje bodo omogočile vsaj belokožcem iz vseh evropskih dežel. Ta preobrat je pa tudi razumljiv. Avstralija je dežela prav tako velika kakor Združene države severoameriške, njeno prebivalstvo pa tvori komaj dvajsetino njihovega prebivalstva: Avstralija 6 milijonov ljudi, Amerika 120 milijonov. Zemlje je v Avstraliji obdelovane komaj 1% vse tiste, kolikor je v Ameriki obdelujejo. In v to ogromno, neobdelano, neeksploitrirano zemljo se je v času 1910. l. do 1914. priselilo komaj 300.000 ljudi, dočim se jih je v ravno istem času v Združene države celih 5 milijonov. To naj služi za primer, kako malo se ljudje za Avstralijo, ki je še prazna, brigajo. Iz tega je torej razumljivo, da so morale avstralske delavske delavske stranke priti do temeljite spremembe svoje stališča do priseljevanja. Kar se pa tiče agrarne reforme, so se začele organizacije industrijskega proletariata približevati malim kmetom, s katerimi so nekoč že sodelovale. Zemlja se bo razdelila. Če smemo torej govoriti o deželah bodočnosti, potem lahko Avstralijo pred vsemi drugimi imenujemo deželo bližnje bodočnosti, ki bo tem lepša, ker je tam ne ustvarja več kapitalizem, temveč organizirano delo in pravica.

Kupujte čevlje samo z znamko „Peko“.

Kar vi potrebujete, to je Elzafluid. To je pravo domače sredstvo, katero prežene Vaše bolečine. Poizkusna pošiljka Din 27 — Lekarna Evg. V. Feller, Stubica Donja, Elzatrž št. 252. Hrvatska.

AMERIŠKO ŽELEZO IN JEKLO.

Združene države prednjačijo vsem deželam na svetu v industriji železa in jekla. Tu se izdeluje večina — 50 odst. in še več — vsega železa in jekla na svetu. Ta ameriška industrija je sedaj tako opremljena, da utegne producirati na leto čez petdeset milijonov ton surovega železa in skoraj šestdeset milijonov ton jeklenih palic. Iz teh poslednjih se izdeluje vsaka vrsta jeklenin.

Ogrodje visokih nebotičnikov ameriških velemest in drugih poslopij je zgrajeno iz ogromnih jeklenih brun in poprečnikov, Avtomobili, katerih izgotavljajo na tisoče vsak teden in ki jih je danes 13 milijonov v prometu so odvisni za svoje glavne sestavine od jeklarn. In tako, od orjaških strojev do drobnih igel, je vsa ameriška produkcija v tesni zvezi z največjo kovinsko industrijo na svetu.

Da se je železarstvo in jeklarstvo razvilo v Združenih državah do svetovnega prvenstva, je nekaj popolnoma naravnega. Vsi pogoji so bili dani za to: dežela je bogata na premogu za kužavo plavžev, ima železne rude v izobilju, kakor tudi apnenca in drugih snovi potrebnih za topljenje rude.

Pittsburg, ki leži sredi premogovišč Pensylvanije, je bilo prvo središče železa in jekla in stoji še vedno na prvem mestu. Kasneje so se razvila druga središča dalje proti zapadu — v Clevelandu in v Chicagu, in to radi ugodne lege med premogoviki na vzhodu in železnimi rudniki v Minnesoti. Druga manjša središča kovinske produkcije se nahajajo tudi v južnih in bolj zapadnih državah, kjerkoli so srečne krajevne razmere omogočile razvoj te industrije.

Vsega skupaj je v Združenih Državah čez 3300 posameznih jeklarn, od katerih skoraj 140 je opremljenih s plavži in skoraj 500 z valjarnami. Ostalih 2600 podjetij izdeluje posebne gotove produkte, kakor žico, cevi, vijake, matice in druge kovane ali lite železnine.

Teh 3300 podjetij zaposluje čez 400.000 delavcev, od neizurjenih dninarjev do najfinjših mehanikov in kovoznanskih strokovnjakov. Produkcija vse industrije se ceni na skupnih 2750 milijonov dolarjev na leto.

Če pa naštejemo še vse tovarne, kjer se železo in jeklo izdeluje v še bolj končne produkte, kakor stroje in njih dele, imamo danes v Združenih Državah več nego 15.000 raznih tovarn, ki so ozko spojene z industrijo železa in jekla. Te tovarne zaposlujejo okoli 1.030.000 delavcev in izgotavljajo produkte v vrednosti približno šestih milijard dolarjev na leto.

Delavci v ameriških kovinskih industrijah so v veliki meri tujerodci. Mnogi so iz južne Evrope, nekateri tudi iz Mehike. Tudi črnice iz juga privabljajo ta industrija v svoja središča.

Zasluzek teh delavcev je seveda mnogo večji nego v drugih deželah. Tekom l. 1923 so navadni delavci dobivali povprečno od 40 do 60 centov na uro; bolj izurjeni delavci so dobivali do 125 dol. na uro. Tako so v Pittsburgu tekom l. 1923 dobivali livarji po 93 centov na uro, mašinsti po 1 dol, kovači po 90 centov, delavci kovinskih ploč po 117 dol. in stavbenih železnin po 125. dol. V splošnem so ti delavci delali po 44 ur na teden.

Važnost ameriške industrije železa in jekla je dvojn. Najprej je ona temelj vsega tovarništva in prometa v Združenih državah, kajti preskrbuje vse druge industrije s potrebnimi stroji in snovmi in za 260.000 milj ameriških železnih dobavlja po. (rebnae tračnice in vozove ter sama uporablja te želez-

nice za prevažanje mnogih milijonov ton na leto. Drugič, zaposluje več ko milijon delavcev [če prištejemo njihove družine, živi čez pet milijonov ljudi neposredno od industrije železa in jekla]. Ameriška industrija pa je tudi važnosti za ves svet. kajti Amerika je v stanu producirati železnine ob ugodnih cenah in s tem prispevati k razvoju železnice, avtomobilov in raznih gradenj po vsem svetu.

Z druge plati.

Revolucionarje proti stranki [v resnici so to najslabši kontrarevolucionarci] je najbolje panati s tem, da jim postaviš zrcalo pred obraz. Na letošnjem strankinem zboru je govoril s. Krušič sledeče besede [poročilo je bilo objavljeno v „Napreju“ z dne 9. marca tl., št. 19.):

O razmerah na jugu bom tudi jaz še poročal, kakor sem jih sam preizkusil. Govornika [Baraga in Umek, ur.] sta podala le sliko z beograjskega partijskega kongresa, iz svoje prakse vam lahko podam še drugo sliko. Pavičević ni zmagal z zahtevo, naj bi postal dr. Topalović strankin tajnik. Dr. Topalović je samo tajnik „Delavskih zbornic“, in sicer je bil imenovan, ne izvoljen. Kot tak ima sijajno plačo. Imenovan je bil zato, ker tam ni organizacij in teh ni zato, ker tamošnji proletariati nima vere v organizacijo. V Brodu so mi pripovedovali, kako so se združili socialistični in komunistični voditelji in zaprosili ministra, naj člane delavskih zbornic le imenuje. Sedaj nam ti vladajo in nam ovirajo pravilne izvolitve. Delegati v Del. zbornice se zato kar iz ministrstva imenujejo. Če taki ljudje sedijo v Delavski zbornici, potem ni čuda, da dela Beograd z vsemi silami za to, da se volitve tudi pri nas ne vršijo. V Bosni in ostalih južnih pokrajinah ni političnih organizacij, ker se niso nikdar jasno opredelile. Isto je s strokovnimi organizacijami. Na zadnji strokovni konferenci v Sarajevu je bil delegat vsakdo, ki je imel denar za stroške. Nič ne bi bil vprašan, če je organiziran in kje. V Sarajevu živijo vsi voditelji iz gostilniških dobičkov Delavskega doma. Zaradi „Obznane“ so postali bivši komunistični voditelji socialisti. Delavstvo je pa na ta način izgubilo vso vero v vodstvo in ga ni mogoče organizirati. Sploh vladajo tam tudi drugače strašne razmere. Vsako še tako majhno zborovanje poseti po več žandarjev, detektivov in policistov. Sam sem bil na shodu, ker je bilo navzočih 7 orožnikov, 2 detektiva in 5 policistov. [Medklici: „Fej“] Pod takim oblastnim terorjem in brez vere v organizacijo ni čuda, če je tamošnje delavstvo vse zbegano in ne mara verjeti ne socialističnim, ne komunističnim voditeljem. Poleg tega ima delavstvo dokaze in ve o vsakem voditelju kaj nečastnega. Zato se tudi mi s takimi voditelji ne bomo nikdar pogajali, da ne bomo vsi korumpirani. Današnji kongres se mora postaviti na to stališče, le delavstvo samo bomo organizirali, ne pa razne doktorje in koritarje. [Odobranje.] Proletariatu moramo pomagati do prepričanja, da mora sam sodelovati in soodločevati, pa ne bomo imeli nikdar nobenih revolucij, ker bo s pomočjo in sodelovanjem vsega organiziranega proletariata mogoče odstraniti nasprotnika prej, predno bo proletarskim vrstam mogel škodovati. — Fraza zelenega omizja je, da nas v Internacionali ne bodo priznali, češ, da ne moreta obstajati v eni državi 2 stranki. Na Češkem sta dve socialistični stranki in obe sta priznani po Internacionali. Drugod je tudi tako. Sicer pa, tudi če nas Internacionala ne bo hotela priznati, ne bomo prav nič slabši. Naše delo nam bo ostalo vseeno in s tem delom bomo tudi dosegli, da nas ne bodo mogli pri Internacionali za vedno prežeti. Vse naše delo stoji na internacionalnem temelju. Zato so vrata odprta vsakemu, ki prizna naš pravilnik in hoče po tem tudi delati za uresničenje ciljev razredno zavednega proletariata. Razni doktorji naj pa gredo in naj organizirajo prej svoje kolege doktorje in advokate. Mi na inteligente nič več ne damo, ker smo videli, da jih je bilo po prevratu v stranki cela šuma, ki so pa potem skoro vsi odšli, ko so spoznali, da je v organizirani proletarski stranki konec osebnih koristi. Tisti inteligenti pa, ki so še ostali, nosijo socializem v srcu in delajo tudi zanj. Takih hočemo imeti.

Tako je govoril tedanji Krušič, danes pa isti mož zahteva, naj stranka vrže svoj pravilnik na stranišče, če bi se zavoljo tega pravilnika ne mogla skorumpirati z ljudmi, ki jim odreka čast in organizacije, pa jim pritika korumpiranost. Oz. stvar je še slabša, ker Krušič niti ne zahteva, da bi se s temi voditelji direktno pogajali temveč z njihovimi nižjimi eksponenti, doktorji in koritarji pri nas.

S. Krušič, kaj si na glavo padeš? Delavstvu boš dajal točen odgovor:

ali si ga nalagal tedaj na kongresu, ko si mu govoril takšne stvari o zelenem omizju;

ali pa mu lažeš danes, ko praviš, da je vsa tista korumpiranost in nečastnost samo bav-bav za otroke, pa ne za odrasle ljudi!

Načelo javnosti bo naučilo ljudi paziti na svoj značaj in predvsem: vedoma ne lagati!

Lastnik: „Sloga“, r. z. z o. p.

Izdajatelj in odgovorni urednik:

Zvonimir Bernot

(v imenu pokr. odbora SSJ in KDZ.)

14. VII. Tiskarna bratov Rumpret v Krškem. 1200